

ОСОБЛИВОСТІ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

І. Л. ГРАБЧУК, канд. екон. наук, доцент
Державний університет «Житомирська політехніка»
10005 Україна, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103
grabchuk0208@gmail.com

Наразі цифрові технології використовуються для діагностики проблем в багатьох сферах економіки, а також і для повсякденних завдань. Міжнародні органи, діяльність яких пов'язана з боротьбою з відмиванням коштів, не можуть не враховувати сучасні тенденції. Так, FATF, прагнучи «йти в ногу з інноваційними технологіями та бізнес-моделями у фінансовому секторі та гарантувати, що глобальні стандарти ПВК/ФТ залишатимуться актуальними та ефективними в умовах прискорення цифрової трансформації» [1], підготувала звіт «Можливості та виклики нових технологій для ПВК/ФТ».

Цифрові технології, які супроводжують сучасний бізнес та цифрова економіка в цілому сприяють переказу та накопиченню на офшорних рахунках коштів, отриманих незаконним шляхом. Крім того, модернізуються способи відмивання коштів, адже збільшується кількість можливостей їх приховування. Так, можливим є переказування грошових коштів без участі банку з використанням, наприклад, платіжних сервісів PayPal або Venmo.

В той же час цифрові технології можна розглядати і як інструмент для вирішення проблеми відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом. Вони можуть виступати джерелом розширення можливостей і прозорості, і можуть використовуватися в розслідуваннях, виявленні та припиненні незаконних грошових переказів.

Проведені емпіричні дослідження ряду науковців надають чіткі докази, що збільшення цифрових технологій призводить до зниження ризику відмивання грошей. Причому такі висновки підтверджуються як в країнах з високим рівнем доходу, так і в країнах з низьким рівнем доходу [2]. Саме для останніх характерний нижчий відсоток користувачів Інтернету та значно нижчий рівень впровадження технологій.

Таким чином, використання сучасних цифрових технологій, їх активне впровадження в різноманітні сфери господарської діяльності, крім позитивних наслідків, несе в собі також ряд загроз.

Наразі одним з найбільш суперечливих інструментів, які можуть використовуватися для відмивання коштів, є криптовалюта. Практично одні й ті самі її характеристики науковці та дослідники наводять і як аргументи щодо можливостей її використання для відмивання коштів, і як аргументи щодо відсутності небезпеки зі сторони цієї валюти для вказаних операцій (табл. 1).

Оцінка характерних рис криптовалют щодо можливості їх використання для відмивання коштів

Характеристика	Можливості використання для відмивання коштів	Перешкоди для використання для відмивання коштів
Технологія блокчейн, яка лежить в основі	Незворотність угоди. Застосування технології блокчейн передбачає, що після відправки коштів їх неможливо повернути без участі нового власника	Незмінно прозора природа блокчейну не підходить для відмивання коштів, оскільки вона дозволяє правоохоронним органам більш легко виявляти та відстежувати такі операції в порівнянні якби вони відбувалися з готівкою
Анонімність	Окремі види криптовалют віддають пріоритет конфіденційності транзакцій, існують також сервіси, які пропускають криптовалюту через різні гаманці для ускладнення її відстеження	Частина транзакції можна відстежити. Більшість так званих анонімних криптовалют набагато прозоріше і легше відстежувати, ніж готівку
Регулювання та оподаткування операцій з криптовалютою	Незважаючи на ряд заходів, які вживаються багатьма країнами світу щодо регулювання операцій з даним активом, залишається значна частина питань, яка чітко не визначена на законодавчому рівні, що створює сприятливі умови для використання в злочинних діях	Процес верифікації у цій сфері дуже суворий. Набагато простіше використати більш традиційні схеми, зокрема відкрити банківський рахунок із підробленими документами у невеликому місцевому чи регіональному банку

Така неоднозначна позиція зумовлена недостатнім рівнем дослідження даного інструменту, відсутністю чіткої позиції щодо його визнання в кожній країні. В будь-якому випадку на сучасному етапі основний метод боротьби з відмиванням коштів, що здійснюється з використанням технологій анонімності (VPN, криптовалюти) полягає у послідовному відстеженні. Звичайно, що за умови придбання криптовалюти за готівку або через P2P-сервіси ці процедури значно ускладнені.

Список використаних джерел:

1. Можливості та виклики нових технологій для ПВК/ФТ [Електронний ресурс]. – Париж, 2021. – Режим доступу: <https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/opportunities-challengesnewtechnologies-aml-cft.html>
2. Bodescu C.N. The influence of digital technology in combating money laundering [Електронний ресурс] / Bodescu C.N., Achimb M.V., Daniela Rus A.I. // 24th RSEP International Conference on Economics, Finance & Business – Virtual/Online 24-25 February 2022, Holiday Inn Vienna City, Vienna, Austria. – P.8. – Режим доступу: <https://rsepconferences.com/wp-content/uploads/2022/03/Vienna-Book-Abstract-Completed.pdf>